

Melken op krachtvoer en hooi

Wim en Harriëtte van Roessel kiezen voor Kempensysteem om arbeid te besparen

Wim en Harriëtte van Roessel kozen met het Kempensysteem rigoreus voor een andere bedrijfsvoering. Koeien kunnen vrij krachtvoer en hooi opnemen. De eerste ervaringen zijn een stabielere productie en minder stofwisselingsziekten.

Koeien onbepert krachtvoer verstrekken. In een tijd van fors opgelopen krachtvoerprijzen klinkt dat bizar. Toch zijn Wim en Harriëtte van Roessel uit Riel in april 2008 overgestapt op het zogeheten Kempensysteem. 'Ik vond de kosten voor loonwerk te hoog en we zochten een oplossing om het arbeidsplaatje bij 230 melkkoeien samen rond te zetten. De loonwerker kostte me elk jaar vijf tot zes cent per kilogram melk, waarvoor hij alle voorkomende werkzaamheden uitvoerde, zelfs het strooien van kunstmest', legt Wim uit. Zijn machinepark bestaat inmiddels alleen nog uit een shoveltje en een trekker met ma-

chine om stro in de ligboxen te blazen. 'We molken tot vorig jaar driemaal daags met hulp van een vaste medewerker. In de weekenden moesten we zelf driemaal daags melken. Een medewerker lijkt handig, maar komt bij een fulltime dienstverband niet veel meer dan tweehonderd dagen per jaar.' Van Roessel kreeg het idee dat de hoge arbeidsdruk in het weekend de prijs was om zich de rest van de week een medewerker te kunnen veroorloven. Hij vond de oplossing in het Kempensysteem, voorgesteld door Pierre van Oort, bedrijfsadviseur bij Hendrix UTD. Van Roessel zette een rigoreus plan op, waarbij hij afscheid nam van alle land-

Wim en Harriëtte van Roessel: 'We zochten een oplossing om het arbeidsplaatje bij 230 melkkoeien samen rond te zetten'

werkzaamheden. Zelfs het in- en uitkuilen van gras of mais vraagt nu geen arbeid meer. De veehouder verpacht zijn honderd hectare landbouwgrond. Dat maakt de financiën kloppend (zie kader pagina 20). 'Het streven was om in ieder geval quitte te spelen en dat is gelukt, maar de gezondheid van de koe stond voorop.'

De veestapel vreet dagelijks gemiddeld achttien kilo krachtvoer per koe en vijf à zes kilo droge stof ruwvoer. Toch raakt de pens van de dieren niet van streek. 'De speciale voerbakken, Kempenseeders, zijn zodanig ontworpen dat koeien het krachtvoer heel langzaam kunnen opnemen. Daarnaast heeft de brok dankzij de samenstelling een trage afbreeksnelheid. Er zit bijna geen tarwe in, maar wel bestendig zetmeel en goed verteerbare cellwanden. Daarnaast zijn er nog wat specifieke ingrediënten toegevoegd. Al met al voorkomt dit pensverzuring', weet Van Roessel.

In het Kempensysteem komt circa tachtig procent van de energiebehoefte uit krachtvoer in de vorm van MelkBiks Kempen en is voldoende opname van structuurrijk ruwvoer en de tragere afbraaksnelheid van het krachtvoer een voorwaarde om koeien gezond te houden. 'Ik merk dat de koeien persistenter en stabielere produceren. De bsk schommelde vorig jaar bij driemaal daags melken nog

tussen de 37 en 47, nu ligt het cijfer bij twee keer per dag melken en toepassen van het Kempensysteem voortdurend tussen de 43 en 46. De voorspelde 305 dagenproductie was na de jongste mpr met 8926 kg melk, 4,18% vet en 3,43% eiwit vrijwel gelijk aan vorig jaar. Ook het ureumgehalte is stabiel en lager op 22-23, waardoor er een voordeel ontstaat van 15 procent extra ruimte aan mest', berekent Van Roessel op basis van de bedrijfs-specifieke excretie.

Nadeel noemt hij de dunnere mest. 'De koeien nemen gemiddeld vijf à zes kilo droge stof op uit hooi en droge, grove kuil uit wikkelbalen. De mest is dunner dan voorheen en dat is een punt van aandacht, maar ze zijn er wel gezond bij. We hadden maar twee koeien met een lichte verdenking van pensverzuring in de eerste weken na de start. We proberen de opname van grof ruwvoer te stimuleren door twee soorten ruwvoer te voeren: hooi en grove kuil uit wikkelbalen met minimaal zeventig procent droge stof.'

Kanttekening die Van Roessel maakt, is de beperkte beschikbaarheid van smakelijk hooi in Nederland. 'Daarom zou ook niet iedereen moeten overstappen op dit systeem', lacht hij, om serieuzer te vervolgen: 'Het hooi dat ik voer, komt uit Frankrijk en Duitsland. Daar is meer hooi beschikbaar en het is bovendien extensiever bemest en daarmee gezonder voor de koe. Het aandeel krachtvoer is voor de koeien inderdaad bijna gelijk aan dat voor varkens, maar de dieren krijgen wel zeer structuurrijk ruwvoer. De moderne mengsels ruwvoer die in een traditioneel rantsoen worden gevoerd, hebben intussen ook een samenstelling die steeds meer de voederwaarde van krachtvoer benadert.'

Geen slepende melkziekte meer
De veehouder is content met de eenvoud van het systeem. 'Het voeren gaat heel simpel. Het enige wat ik doe is dagelijks pakken hooi en grove, droge wikkelbalen bij het voerhek zetten. Omdat tachtig procent van de voerbehoefte uit krachtvoer

Stro in de ligbox draagt bij aan hoge gemiddelde leeftijd

Smakelijk ruwvoer stimuleert opname

Droge koeien verblijven in een strostal

Weinig jongvee zorgt voor laag vervangingspercentage

Pierre van Oort: 'Kempensysteem interessant voor kleine veehouders'

Voordat Van Roessel overschakelde op het Kempensysteem maakte hij samen met bedrijfsadviseur Pierre van Oort een financiële analyse. Die gaat uit van een melkplas van 1,5 miljoen kilogram, een gemiddeld krachtvoerbruik van twintig kilogram per koe per dag en een brokprijs van 25 euro per honderd kilogram. De investering in de acht speciale Kempenseeders bedraagt 28.000 euro en Van Roessel koopt jaarlijks 400 tot 500 ton hooi en grove, droge kuil. Tegenover deze kosten plaatsten Van Oort en Van Roessel de opbrengsten van de verhuur van grond en de besparing op loonwerkkosten. Ook namen ze afscheid van de medewerker en schakelden ze

terug op tweemaal daags melken. Van Oort: 'De opbrengst uit verhuur van land is 5,4 cent per kilo melk en het wegvallen van de loonwerkkosten geeft een besparing van 5,4 cent per kilo melk. Dat is in totaal zo'n elf cent. De huidige kosten voor aankoop van ruw- en krachtvoer op dit bedrijf liggen rond de 18 cent per kilo melk. In de oude situatie was dat ongeveer 7 cent. Het systeem draait op dit bedrijf dus kosten-neutraal.' Het Kempensysteem is volgens Van Oort interessant voor een kleine groep veehouders. 'De vrijkomende grond moet een meerwaarde hebben en er moet zeker een arbeidsvoordeel zijn.'

komt, is de kans op rantsoenfouten veel kleiner; dit krachtvoer heeft altijd dezelfde samenstelling.'

Het onbeperkt verstrekken heeft als voordeel dat de negatieve energiebalans volgens Van Roessel veel kleiner is. 'Slepende melkziekte komt niet meer voor en ik zie de koeien eerder tochtig. Ik ben benieuwd naar het effect op vruchtbaarheid als we een jaar verder zijn', zegt hij. Vervetting in de tweede lactatie valt volgens hem mee, omdat de veestapel persistenter produceert. Toch blijken sommige dieren in

de groep oudmelkte koeien (waartussen een stier loopt) vrij royaal in conditie wanneer Van Roessel het systeem presenteert. Een gedegen transitie management staat daar tegenover: droge koeien bevinden zich in twee groepen, met een uitloop voor de vroege droogstandsgroep, terwijl de close-upgroep deels op stro verblijft. Koeien in de vroege droogstand krijgen uitsluitend hooi en grove kuil, de close-upgroep geniet daarnaast een half-om-halfmix van maximaal 6 kilo TransitieBiks en MelkBiks Kempen. 'Voorheen hadden

we regelmatig last van melkziekte, nu veel minder, ik denk mede dankzij een gelijkmatiger overgang van het ruwvoer, dat dankzij extensief beheer een laag kaligehalte bevat.'

Uitbesteden jongvee geen succes

Van Roessel koos rigoureuus voor een wijziging van zijn bedrijfsopzet. Was het niet meer voor de hand liggend om het arbeidsvraagstuk met automatisering in melken of voeren op te lossen? 'Wij hebben deze stal zeven jaar geleden gebouwd.

Langzame krachtvoeropname werkt pensstoornis tegen. Koeien likken de brok uit een nauwe opening van de speciaal ontworpen voerbak

Als ik het weer zou doen, dan zou ik er zeker melkrobots in zetten. Nu is dat kapitaalvernietiging en moest ik op zoek naar een andere manier om arbeid te besparen.'

De veehouder zag geen andere mogelijkheid om met ruim tweehonderd koeien ergens een half uur te winnen. 'Ik melk in een 2x20-rapid exit echt geen honderd koeien per uur, er zijn altijd wel specifieke gevallen waardoor je langer werk hebt. Denk alleen maar aan het ophalen van pasgekalfde koeien. Die laat ik de eerste dag in hun afkalfbox op zand om ze hersteltijd te bieden. Dat is bewerkelijk, maar wel belangrijk. Tussen de melktijden is mijn dag gevuld met klauwen bekappen, dat doe ik dagelijks, voetbad, nuchtere kalveren drinken geven, dieren verplaatsen, controle uitoefenen of een kalfkoe helpen.'

Het uitbesteden van jongvee heeft de melkveehouder al eens geprobeerd. 'Dat was geen succes, ik wil dat pinken op een leeftijd van een jaar vierhonderd kilo wegen. Dan blijven de opfokkosten relatief laag.' Op ruim tweehonderd melkkoeien verzorgt Van Roessel slechts vijftig stuks jongvee, waarmee zijn vervanging uitkomt op slechts tien procent. Hij erkent dat er op enig moment koeien aangekocht moeten worden, maar is niettemin zeer gespist op een hoge gemiddelde leeftijd: op dit moment vijf jaar en negen

maanden per gemiddeld aanwezige koe. De actuele levensproductie van de aanwezige koeien bedraagt in het recent afgesloten boekjaar 30.758 kilogram.

Onbenutte voeropslag

De puike cijfers laten zich volgens Van Roessel verklaren door stro in de ligboxen, twee separatuimten, veel licht en lucht in de stal, geduld met kalfkoeien, alertheid in de klauwverzorging en dagelijks een voetbad.

Onder het voetbad zit een weegunit. 'Voor mij is het een controlemiddel om de conditie van de koeien in de gaten te houden', stelt Van Roessel. Wat in elk geval wel overbodig is geworden, is de in totaal vijftig bij vijftig vierkante meter grote voeropslag. 'Ik ga de sleufsilos binnenkort overkappen, de spanten liggen er al. Daarmee ontstaat een ruimere huisvesting voor de droge koeien', vertelt hij over zijn toekomstplannen. De onbenutte voeropslag is in wezen het enige kenmerk in de bedrijfsopzet van Van Roessel dat niet voor het Kempensysteem pleit. 'Wij zochten een oplossing voor onze situatie en vonden die in het Kempensysteem. Veehouders moeten het niet omkeren, moeten hun bedrijf niet gaan aanpassen om daarmee het systeem aantrekkelijk te maken.'

Tijmen van Zessen

Van Roessel koopt jaarlijks 400 tot 500 ton hooi

Speciaal krachtvoer heeft trage afbreeksnelheid

Machinepark beperkt tot shovel en trekker

Zeven jaar oude ligboxenstal met 2x20-rapid exit

